

IL BON PASTUR

KARI MALTI TA CULL XAHR

Ghal mogħdia ta 'z-zmien fil gid tar-ruħ

IMBIERECH MILL PAPA LEONE XIII.

Jen ir-ragħai ta' jieb: u 'nagħraf in-nagħgiet tighi, u 'n-nagħgiet tighi iagħarf u' lili.
G. C. (Lvo, S' Joan): c. X.

Pictati, religiozi et christianae discipulenciae promouenda operam navatis... Apostolicam Benedictionem, auspiciem coelestium gratiarum Omnibus pro quibus postulastis.

Littra tal Papa Leone XIII lid-dirizzioni tal B. Pastur, 11 Giugnu 1881 muetka b' oħra tal 25 ta Ottubru 1884

Min irid jissieħbu ihalla: Hames so di cull sitt xuhur u għal barra min Malta bill postag: il klieħ imur għal bosta operi taiba ta pajjsna.

Il-Bisa Sena

1887

Nu. 2 Frar

LILL' IMSEHBIN

Għandna niz-zuħajr lill dauch collha fost l'imseħbin li gēddu jissieħbu għas sena li aħna figħa u lill dauch colla illi siebu xi shab giōdda. Il gid illi dan il kari malti jagħmel jafuħ bosta u aħna nixduħ ucoll għaliex rainieħ.

Nfaccru lill min jeħtieg illi il klieħ min dan il giornal imur għal opera mkadsa li ia il *Compagnia ta l'Orsolini* illi tant gid, bla foħria, kieghdin jagħmlu f'din il belt.

Għandna nuissu izda illi li kari l' ieħor *Il Uard bla Xewc*, għalchem l' istamperia ia uafħda, aħna ma aħniex fiħ imdaħħlin, nirricmandau izda illi jinkara, għaliex jista jagħmel bosta gid ucoll, l'izied għaliex mic-tub min nies zelanti għal gid tar-ruħ tal poplu tagħna.

TRIDU TA TALB

LILLS. BIAGIU ISKOF MARTRI

O cbir kaddis Iskof illi għal virtú eħar tighech stħokkloch, illi pħas-salvatur tad-digna, timxi fuk il ba-

har, deh ! itlob ghad-devoti tighech u fost daun ghalia u ghal...sabiex rebbihin min dan il baħar kalil tad-digna, naslu fil port sicur tal genna. *Pater, Ave u Gloria.*

O tabib msemmi tar-ruħ u tal gisem illi bil grazia speciali li klait min ghand Cristu u mux bħiliet il bniedem, tait is-sabħa il bosta morda u fost daun mux ftit ta 'l mard tal ghriesem, nitolbuch li tehlesna mill mard tar-ruħ u tal gisem li aħna fiħ ninsabu u tatina is-sabħa ta kabel. *Pater, Ave u Gloria.*

O int li ghamilt tant miracoli, li pħala Elia iħor zitt l'ichel lill fokra u rbaħt il ghedeuua u it-tirann, ħenn ghalina u ghal... u akalghilna il grazia li ghal l' intercessioni tighech nitolbu. *Pater, Ave u Gloria.*

TALBA

O Signur Gesù Cristu illi tait lill' imkaddes Iskof u Martri tighech Biagiu il kauua li ifejiak cull mart u l' izied il mart tal ghriesem ; nitolbuch ghal meriti u l' intercessioni ta dan il kaddis serv tighech li tehles lill-na u lill...min dac il mard u min cull mard ieħor Ecch icun.

Daun il granet gharafna illi uieħed Signur, ħabib taghna, rcieva grazia min S. Biagiu. Bintu tifla ta 12 il sena mardet bid-*difterite*, bdeu novena lill S. Biagiu, fil famiglia u mill' euuel giurnata bdiet tghaddi tajieb u fiket contra il cors soltu tal marda u contra il fehma tat-tabib.

ARLOG LI IKASSAM ISSIGHAT LI FIGHOM GESU' CRISTU BATA IL PASSIONI U IL MEUT GHAL FIDUA TAGHNA.

Tibda missitta ta gheib ix-xemx ta inhar il ħamis aun il-leil kabel ma miet.

Ora 6.

M. Xinù li ghamel Gesù Cristu aun il-leil kabel ma beda ibati, ghas-sitta ta fil ghaxia ?

T. Mar jefu il licenzia min ghand Ommu Maria SSa u la tatu il consens taħha li imut ghalina bnedmin.

M. U x' taghmel aun int tad-devozioni ?

T. Ingheid ech: Gesù tighei atini il grazzia lli nhob u nistna l' ommoch Maria chem istħokkila.

Ora 7.

M. Xinú li ghamel Gesù Cristu aun il-leil kabel ma miet f' din is-sigha ?

T. Ingiabar ma l'Apostoli mahbuħin tighu fic-Cenaculu ta Sion, Gesù chiel mahħom il haruf Pasquali biex ighallimna nobdu il-ligi t' Alla, ħasel bl' idein tighu onnipotenti riglein l' Apostoli biex ighallimna l' umiltà, imbaghat istituixxa is-SSmu Sagrament ta l' altar fein riet jibka maghna sa tmiem id-digna.

M. U x' talba taghmel aun ?

T. Ingheid ecch: Gesù tighi zejnni bl' umiltà u atini il grazzia li spiss nirceviħ sagramentat bl' indafa taruħ, u bizzieda ta l' imħabba tighech.

Ora 8.

M. Xinù li ghamel Gesù Cristu Sidna għal xi't tmienia ta aun il-leil kabel ma miet ?

T. Hareg mic-Cenaculu ta Sion flimchien ma l'Apostoli, mar fl' Ort tal Getsemani biex ighallem l'orazioni u jati bida lill passioni li chellu ibati ghalina.

M. U x' talba taghmel aun ?

T. Ingheid ecch: Gesù tighi, atini l'ispiritu ta l'orazioni u atini il mezzi tas-salvazioni ta ruħi.

M. Għidli x' bata ta Gesù Cristu Sidna geuua l' Ort f' din is-sigha ?

T. Bata biza u tregheit tal kalb, affan l'izied ebir li giebuħ fl' agunia, gegħluħ igherek il għarak ta'd-dem.

M. X' talba taghmel aun ?

T. Ingheid ecch : Gesù tighi atini il biza tighesch, u scansani deijem mil mishut dnub il meijet.

Ora 9.

M. Xchien ibati Gesù Cristu fid-disgha ta bil-leil.

T. Chien tradit min Giuda Iscariote b'beusa, chien marbut phala hati mil lis-beraglia ta Lhud, straxxnat min geuaa l' Ort ghal geuaa il belt ta Gerusalem.

M. X' talba taghmel aun ?

T. Ingheid ecch: Gesù tighi henn mil t'iet tighi, u bil grazia tighesch igborni mighech ghal deijem.

M. Gheidli x' sofra izied Gesù Cristu fdina is-sigha ?

T. Sofra il ghajjat, ittaghijr, l' imbuttar, u dakkiet tar-riglein lil misthia m 'l populu collu li hareg jarañ marbut phala hati.

M. U x' talba taghmel aun ?

T. Ingheid ech: Gesù tighi atini il grazzia li nsufri collox imhabba fich. (*tissocta.*)

LA PICCOLA CASA DI S. GIUSEPPE DELLE ORSOLINE

Aun bosta illi isemmu id-dar li il *Compagnia ta S. Orsola* feh sieba taghmel u ohrain isaksu x'inhì.—Ghandom jafu illi fost l' opri illi S. Vincenz di Paoli irricmanda u ghamel, ia ucoll id-dar fein icunu milku-ghin it-trabi ta dauch in-nisa li imorru fil ghodu ghax-xoghl, u fil ghaxia jigiù ghalighom. Dan, li trid taghmel il Cumpagnia taghna. Tista ucoll il Compagnia tati taghlim ta cull xorta, lill xi t'failiet li tiehu ghal l' educazioni ; ma emmx d'ubiu ta 'ndiema mit-taghlim li jista icollom. L' Orsolini deijem id-distingueu ruhom f' it-torbja tant religiosa chem civili illi tau f' paijsi ohra lit-tfal. L' Orsolini ta Coreck, ta Brescia, tal Gre-

cia uma maghrufin. Ecch ucoll tarau li ghad taghmel il compagnia taghna. Ma bediex dan l' istitut ghaliex ghad ma sibniex dar mdakksa ghalieħ. L' opri t' Alla deijem jibdgħu bil ftit; il compagnia taghna ġia ia maghrufa u maħbuba min cull min jafa, għal tant operi ta carità illi l' aħua taghna jagħmlu ; u 'l cbir Patriarca San Giesepp, jistenna li aħna nibdgħulu issa dan l' Istitut li icun dedicat lilu u fiħ għandu juri il kauua tal Protezzioni tighu. Ghanna tama li f' dan ix-xahar ta Marzu Alla u 's-Superiuri jicconcedulna li nibdgħu din l'opra, u għalecch bis-sensia ta 's-Superiura u ta 'r-Rettur taghna għamilna daun il chelmein.

Min jaf b'xi dar fil Belt, illi tghod għal dan l' Istitut, jagħmel carità iġharrafna biha.

M. Anna Camilleri *Ors. Maest. delle Nov.*
 M. Giuseppina Beyley *Nov. Collegiale*
 M. Teresa Zammit *Postul. Collegiale*

ADAH

STORIA TA LUDIA

Min rà l' Olanda, rà f'Amsterdam, il belt principali, chem lud emm jinsabu; gejin mill Portugall. Daun ilom emm min zmien ir-rè Filippo II li checciom min paijsu u marru b' gidom fil Germania u fi'Olanda jitolbu fein jokoghdu. Għamlu gid izied f' dauch il pajisi t' an-negoziu u ta 'x-xogħol u saru *colonia* ludia f' dauch l'artijet. Ma ħalleu xein mill' usiet taħhom religiosi u ankas min dauch tal portughisi fein chieniu kabel. Għalecch ma ificciu xein l' usiet ta l' Olanda imma jagħmlu festi u divertimenti spagnoli u iġhallmu l' uliedom il portughis u 'l-ludi.

Fost daun chien emm uieħed li chien jismu Gonzales d' Evora ragel għani u stmat uisk fost il lud ta l' Olan-

da, li chien jokghod f' Palazz fit-triek riala ta Pumbii : negoziant ta 'd diamanti u min dauch li dejjem jigbru quadri u fiuri. Chellu il hetan tas-suali micsijn bil quadri mill' actar famusi u chellu loggia bill fiuri min tul il gnien collu. Chien stinat mill' izied ghal dauch issuperstizioniet collha illi ma 'l-ligi ta Mosè izidu il lud. Chien izda uco' il ihares il-ligi ta Israeli. Chien isum, chien jaghmel il festi ta 'l-ligi, u fid-dar chellom oratoriu fein chien conservat fil ghozza il ctieb ta l' Iscrittura u nar ta gimgha fil ghaxia chienet tinxeghel il lampa ta seba dual u nar ta sibt ma chienux jahdmu u ma jaghmlu xein f' daru.

Gonzales chellu hafna ahua illi biccia minnom, fil bzoun, chienu-igheixiu fid-dar tighu. Min tmen titfal ma bakaghlux h'ief uahda, Adah, li chien ihobba phal daul ta ghaineih. Omma mietet fit-tuelid ta din it-tifla. F' din chien kighed it-tama tighu colla u min zghurita chienet f' mohhu u f' kalbu. Ia chienet thobbu quasi listess; u dejjem ghaineiha f' missiera u dan il h'sieb ta missiera min dakkiet chien jinquetagha, Ghaliex ghalchem biex ma thallix il missiera chienet makdret tant partiti taiba li chella, u ghalchem chienet tihda fix-xoghliet sbieh u fl' istudiu ; ghalchem chienet takra is-Sacra scrittura u taghmel il-ligi ta Mosè, izda chienet thoss f' kalba li ia bgheid mil-ligi li jeh'tieg li taghmel; bgheid mil cbir Alla li chien imissa thobbu ahjar, u dan il h'sieb chien jittormentagha, ghaliex missiera chien ludi stinat.

(tissocta)

AHBARIET

Bil ferh ta kalbna nistghu nhabbru illi il Cnisia li tielgha fl' Imsida barra mil 2444 Lira li chienet kalghed is-sena l'ohra, minghand listess persuna regghet kalghed 850 lira. U min floch li tilfet mill munita ta Malta, li chienet ma l'euuel somma, kalghet £ 6 fuk dich is-somma. Issa kalghed ucol £75 legat li halletila is-Signorina

Maria Spiteri Agius benefattrici oħra tal Cnejies u operi pii ta paijsna, illi tlifnigha ftit xhur ilu. S. Giusèpp titolar tal Cnisia gdida ta l' Imsida iħenni lill cull min ighein din l'opra u izied lill dauc il ebar benefatturi taħħa!—Mitlubin nirricmandau l' opera tal kuddiesa Riparatrice illi bdiet f' Haz-zabbar. Min jissieħeb u iħallas 6 soldi għal darba icollu seħem f' din il kuddiesa ta cull-euuel gimgha ta'x-xahar.—Nirricmandau il etieb zgheir *Il Kalb ta Gesù* illi aħna stampaina. Jimbieħ 2 soldi u nofs il copia għall' opera ta 's-Santa Infanzia. Emm min raħ għali uara li sar xi etieb acbar u erħas. Izda għandcom tkeisu illi dan tagħna irid iħalli xi klieħ għall opera ta S. Infanzia u għal xi opira oħra ucoll u muz għalina 'nbeghuħ.

L' OPERA TAS-S. INFANZIA

Ftit zmien ilu id-Direttur generali ta l' opera ta 's-S. Infanzia Mons. Demimuid chien Ruma għall' interessi ta l' opera in nifsa ; chellu udienza għand il Papa. Chelli ix-xorti, igheid, illi ngheid lill Papa chem jagħmlu għal gid ta din l' opera il membri u l' associati taħħa. Il chelma tighu u uicciu ma jistgħux imorru min kuddiem ghainejia. “Jena imbi e rech, kal il Papa, lill imsieħbin collha u il benefatturi u il dauch collha li igheinu il dina l' opera ill tagħmel tant gid, illi is-salva tant eruieħ u li trabbi tant tħal fir-religion imkadsa.”

Aun f' Malta fis-sena 1886 scont ir-rendicont li ħareg f' dan ix-zahar, ingiabru £ 1100. Alla iħallas lill benefatturi illi tauu biccia minnom somom sbieħ nisk. Alla iħallas lill cull min ta is-sitt-ħabbiet fix-xahar għal dana l' Opera u dauch il creaturi innocenti jitolbu l' Alla għal min jaħseb fihom aun fi' art !

MONS. DR. T. SPITERI AGIUS

Meta chien già lest u stampat in-numru l' ieħor, seu seu fit-28 ta 'x-xahar lieħor, miet il maħbub ħabib taghna MONS. CHIERICU DR. FRANC. SPITERI AGIUS. Dan chien ragel mzejjen bil virtú colla. Chien educat u istruit, umili u caritativ mill' izied. Ghamel bosta opri taiba f' paijsna u fost l' oħrain ghamel l' *Istitut tal Pilar* ghal educazioni tat-tfal bniet. Hadem fl' Istituti l' oħra ucoll.—Chien jati ucoll ghalihom bill nisk ! L' umiltà tighu ma ħalletux isir Sacerdot, u 'l carità tighu ìa tibka tissemma ! Igheidu il fokra chem chien jatihom, chem tfal pericolanti giabar f'diar ta l'educazioni. Il meut tighu giebet ħasra fil paijs u telfa lill cnejjes u lill fokra. Il Papa Leone XIII xi ħames snin ilu baghattlu dac it-titulu, ghax-xoghlijet li ghamel ghal Propaganda, izda ua katt ma ħabb daun l' unuri u katt ma libes ta Prelat. Alla iħennieħ fil Genna u aħna ni-
tolbu ghalieħ f' din l' art.

Nitolbu lil imsieħba taghna ucoll li jiftacru fl'ernieħ ta daun l' imsieħba f' dan il ġurnal.

Marianna Agius min Hal Lia, mietet fit 3 ta Dicembru 1886.—Maria Concetta Zahra xebba ta 20 sena, mietet fit-18 ta Jannar.—Salvatore Barun miet fit-28 ta Jannar.

Requiem Aeternam.

BIS-SENSIA TAL CNISIA

Id-Direzioni.

Għal min jrid jiff' l'Istamperia ta G. Mifsud e Figlio Str. S. Orsola N.187c
issieħbo) Għan-naħha l' oħra għand is-Sur Lorenzo Dato